

**LA RENDA SOCIAL GARANTIDA,
UN DRET SOCIAL PER
A LES PERSONES GRANS**

La renda social garantida, un dret social per a les persones grans

Antònia Pascual Galmés

Resum

La renda social garantida (RESOGA) es pot definir com una prestació econòmica periòdica finalista, instaurada a les Illes Balears l'any 2016, dirigida a cobrir les situacions de vulnerabilitat econòmica i a la cobertura de les despeses bàsiques de les persones, famílies o altres nuclis de convivència que es trobin en situació de pobresa. La novetat és que no implica haver de participar en programes o activitats d'inserció laboral o social, no cal tenir una problemàtica social afegida a la manca d'ingressos econòmics. En aquest sentit, no hi ha dubte que és una prestació pionera a les Illes Balears i que intenta donar cobertura a aquelles persones a qui els instruments de protecció actuals no donen resposta aportant un escenari social més just.

A les Illes Balears, l'any 2017, el percentatge de persones titulars de 65 i més anys que reben la renda social garantida és d'un 14,35% (2.443 persones grans). Destaca la taxa de cobertura de les dones grans que tenen 65 anys o més, que representen un 16,48% enfront d'un 11,49% d'homes. Si partim de la premissa que les persones titulars de la RESOGA representen l'últim esglaó social, les dades constaten que aquest esglaó té un rostre majoritàriament femení.

Les dones grans viuen situacions de vulnerabilitat, pobresa o exclusió social més elevades que els homes grans i que el conjunt de la societat. Aquest desequilibri el podríem atribuir a tota una vida de discriminació de gènere que té efectes negatius en les dones adultes grans.

Així, la renda social garantida contribueix a disminuir els efectes de la pobresa entre aquelles persones que per edat no poden rebre ingressos de treball. Contribueix així, a la consecució de l'envelliment actiu, ja que els ajuda a assolir el dret a tenir una vida digna, a fer més efectiva la seva capacitat econòmica per pagar els serveis bàsics i tenir més capacitat de decisió. En definitiva, augmenta l'autonomia de les persones grans que pateixen situacions de vulnerabilitat i els proporciona més seguretat per afrontar la vida.

Resumen

La renda social garantizada (RESOGA) se puede definir como una prestación económica periódica finalista, instaurada en las Islas Baleares el año 2016, destinada a cubrir las situaciones de vulnerabilidad económica y a la cobertura de los gastos básicos de las personas, familias u otros núcleos de convivencia que se encuentran en situación de pobreza. La novedad es que no implica tener que participar en programas o actividades de inserción laboral o social, no es necesario tener una problemática social añadida a la falta de recursos. En este sentido, sin duda, es una prestación pionera en las Islas Baleares

pues intenta dar cobertura a las personas carecen de respuesta por parte de los actuales instrumentos de protección social, por tanto, contribuye a aportar un escenario social más justo.

En las Islas Balears, en el año 2017, el porcentaje de personas titulares de 65 y más años que reciben la renta social garantizada es del 14,35%. (2.443 personas mayores). Destaca la tasa de cobertura de las mujeres de 65 años o más, que representan un 16,48% mientras que la de los hombres es del 11,49%. Si partimos de la premisa que las personas titulares de la RESOGA representan el último peldaño social, los datos informan que este peldaño tiene un rostro mayoritariamente femenino.

Las mujeres de 65 i más años viven situaciones de vulnerabilidad, pobreza o exclusión social más elevadas que los hombres de la misma edad y que el conjunto de la población. Este desequilibrio se puede atribuir a toda una vida de discriminación de género que tiene efectos negativos en les mujeres adultas de mayor edad.

Así, la renda social garantizada contribuye a disminuir los efectos de la pobreza entre aquellas personas que por edad no pueden recibir ingresos de trabajo. Contribuye así, a alcanzar el envejecimiento activo, pues les ayuda a alcanzar el derecho a tener una vida digna, a hacer más efectiva su capacidad económica para pagar los servicios básicos y a tener más capacidad de decisión. En definitiva, aumenta la autonomía de las personas mayores que padecen situaciones de vulnerabilidad y les proporciona más seguridad para afrontar la vida.

1. Introducció

De cada vegada hi ha més debat públic sobre l'envelliment actiu, fet que es posa de manifest en els compromisos de la Unió Europea (UE). La manifestació més ferma i explícita dels valors de l'envelliment actiu a la Unió Europea la trobam a la *Carta dels Drets Fonamentals de la UE*, jurídicament vinculant en les accions de qualsevol organisme de la UE i que és aplicada als Estats membre en l'execució de la legislació de la UE. El capítol sobre igualtat de la Carta inclou dos articles que mostren clarament el vincle amb l'envelliment actiu. L'article 21 (i) prohibeix tota discriminació i, en particular, l'exercida per raó de discapacitat i edat, i, a l'article 25, la Unió reconeix el dret de les persones grans a tenir una vida digna i independent i a participar en la vida social i cultural (Comissió Europea, 2012). Així mateix, la UE ha adoptat també diverses directives específiques en matèria d'igualtat de gènere que contribueixen a la consecució dels objectius de l'envelliment actiu.

El 14 d'abril de 2016 va ser aprovada, a les Illes Balears, la llei que regula la renda social garantida. El mes d'octubre de 2014 els partits polítics amb representació parlamentària,

juntament amb la Xarxa per a la Inclusió Social de les Illes Balears, signaren el Pacte per a la Inclusió Social.

Un dels objectius principals d'aquest marc de col·laboració era «impulsar i executar un conjunt d'actuacions dirigides a millorar les condicions dels col·lectius més vulnerables de les Illes Balears...». Una d'aquestes mesures és «implementar progressivament una renda social com a prestació de dret, que inclogui els diferents perfils socials, que s'adapti a les necessitats actuals i que estigui dotada de manera adequada» (BOIB núm. 47, de 2016).¹

Els antecedents normatius d'àmbit autonòmic d'aquesta renda social garantida els podem trobar en el Decret 117/2001, de 28 de setembre, pel qual es regula la renda mínima d'inserció, en què la renda mínima d'inserció (RMI) és concebuda com una prestació lligada a la inserció sociolaboral.

La RESOGA és impulsada amb l'objectiu de revisar la normativa vigent i adequar-la a les noves necessitats sorgides amb la conjuntura socioeconòmica actual, en què es troben de cada vegada més persones que estan allunyades del mercat laboral. Així, sorgeixen perfils d'exclusió nous que no s'adapten al dispositiu bàsic de la renda mínima d'inserció, que és la inserció laboral. La pràctica constata que hi ha persones que difícilment poden accedir al mercat laboral en condicions normals i encara menys en la conjuntura actual. Així, la RESOGA té l'objectiu d'arribar a persones que no poden accedir a altres prestacions, com la RMI.

Podem definir la RESOGA com una prestació econòmica periòdica finalista adreçada a cobrir les situacions de vulnerabilitat econòmica i les despeses bàsiques de les persones, famílies o altres nuclis de convivència que es trobin en una situació de pobresa. És, per tant, una renda per als més pobres.

La RESOGA va ser concebuda com un dret subjectiu, és a dir, exigible davant els tribunals, per tant, la seva concessió no està subjecte a la disponibilitat pressupostària.

La pobresa a les Illes Balears té un rostre clarament femení en totes les franges d'edat. En aquest article ens centrarem en les dones grans, de 65 anys i més, particularment en totes aquelles que es troben en situació de pobresa i sense el dret a rebre una pensió de jubilació. El fet d'haver dedicat tota la vida o una part a tenir cura de la família i a les tasques de la llar els exclou del mercat laboral i no els dona el dret a cobrar una pensió de jubilació, fet que els obliga a dependre econòmicament dels altres per sobreviure.

¹ Llei 5/2016, de 13 d'abril, de la renda social garantida.

El que ens interessa és conèixer què aporta la renda social garantida al col·lectiu de persones grans, especialment a les dones. Així, veurem que la renda social garantida contribueix a assolir l'envelliment actiu de la població de les Illes Balears, del qual parla tant la Unió Europea. Finalment, analitzarem què caldria millorar de la normativa de la renda social garantida perquè contribueixi que les dones i homes grans assoleixin una vida digna i independent.

2. La pobresa a les Illes Balears

La manca de recursos econòmics és present en una gran part dels processos d'exclusió social. Segons l'*Enquesta de condicions de vida* de l'any 2016, a les Illes Balears, la taxa de risc de pobresa o exclusió social –ARPE– entre la població de més de 65 anys és d'un 13,1% –lindar autonòmic–, un punt per sota del percentatge de l'Estat espanyol.

El percentatge de persones de més de 65 anys que es troben en risc de pobresa o exclusió ha disminuït el darrer any, i ha passat d'un 18,5% de l'any 2015 a un 13,1% el 2016. Cal assenyalar també que la proporció de gent gran pobra és inferior al total de la població; així, la taxa AROPE de la gent gran és set punts més baixa que la de la població total: un 13,1% enfront d'un 21,2%. Això respon als efectes de les transferències socials i, particularment, de les pensions en la contenció de la pobresa. Cal assenyalar que les persones grans han estat el coixí de les famílies en temps crisi, i que moltes de les que han disposat d'una pensió han hagut de mantenir la família o ajudar-la repartint els ingressos amb fills i nets (Informe INSOCAT núm.7, 2016).

Amb perspectiva de gènere, el risc de pobresa o exclusió social és més elevat entre el col·lectiu femení de més de 65 anys (14,6%) que el masculí (11,3%). Aquestes dades estan clarament vinculades a la vida laboral, en què les dones tenen una taxa de treball a temps parcial forçat més elevada que els homes, més temporalitat i més dificultats per incorporar-se al mercat laboral. Tot plegat explica que aquest col·lectiu s'enfronti a situacions de discriminació salarial i desigualtat econòmica, que s'agregen en períodes de crisi econòmica, i tenen les repercussions consegüents sobre els ingressos, protecció social i pensions.

L'any 2016, el 21,0% de la població de les Balears de més de 65 anys tenia dificultats per arribar a final de mes. Hi ha molts de casos que, en acabar l'etapa productiva, tenen menys ingressos, la qual cosa els minva la capacitat de participació social i els crea situacions de dependència. Millorar la situació econòmica de les persones amb una pensió mínima és una condició prèvia per a totes les polítiques que promouen un envelliment actiu i participatiu.

3. El canvi substancial que aporta la renda social garantida

De la RESOGA, cal destacar-ne que el fet de percebre la renda no implica haver de participar en programes o activitats d'inserció laboral o social, ni haver de fer cap valoració social de la situació, la qual cosa implica una diferència clara respecte d'altres programes com la RMI.² Sí que implica, però, haver de complir alguns deures –com el d'aliments– prevists a l'article 142 i següents del Codi Civil, i també requisits administratius i de situació econòmica.³

Per tant, la novetat de la renda social és que les persones perceptores no s'incorporen al circuit dels serveis socials, ja que no existeix cap pla individualitzat. La renda social és destinada a col·lectius sense necessitat de tenir una problemàtica social afegida a la manca d'ingressos econòmics, sinó que simplement no tenen recursos suficients per fer front a la situació econòmica del moment.

L'increment de l'activitat econòmica que s'ha produït al llarg de 2016, amb el consegüent augment de la contractació, ha donat lloc a una ampliació dels requisits d'accés. Així, en un primer període d'aplicació, queden cobertes les famílies sense ingressos i amb menors a càrrec. Des de gener de 2017, la cobertura és ampliada a tots aquells nuclis familiars formats per dues persones o més amb uns ingressos inferiors als límits establerts anualment, i és aprovat un complement específic per a persones perceptores de pensions no contributives (BOIB núm. 164, de 2016).⁴ L'any 2017 aquestes persones reben una pensió no contributiva de 430,38 euros al mes, i la renda social complementa aquesta pensió amb 108 euros mensuals. A partir del primer de gener de 2018 s'hi afegeix un col·lectiu, el de les persones que viuen soles, de més de 45 anys, amb ingressos escassos i que no són perceptores de cap PNC (BOIB núm. 160, de 2017).⁵

² Com afirma Horrach (2016), la renda social garantida i la renda mínima d'inserció coexisteixen com a programes de garantia d'ingressos. El manteniment dels dos programes garanteix que es doni cobertura a un ventall més ampli de situacions de necessitat.

³ L'article 142 del Codi Civil entén per aliments tot el que és indispensable per al manteniment, habitació, vestit i assistència mèdica. Els aliments comprenen també l'educació i la instrucció de la persona alimentada mentre sigui menor d'edat i després, sempre que no hagi acabat la formació per causa imputable.

⁴ Llei 18/2016, de 29 de desembre, de pressuposts generals de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'any 2017. BOIB núm. 164, de 31 de desembre de 2016, 39762. Recuperat de: <http://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2016/164/968909>

⁵ Llei 13/2017, de 29 de desembre, de pressuposts generals de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'any 2018. BOIB núm. 160, de 29 de desembre de 2017, 42876. Recuperat de: <http://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2017/160/998026>

4. Quantia i despesa de la renda social garantida

A les Illes Balears,⁶ l'any 2017, l'import de la prestació bàsica mensual era de 430,36 euros, quantitat que representa el 60,82% del salari mínim interprofessional⁷ i el 80,02% de l'Indicador públic de renda d'efectes múltiples.⁸ L'import augmenta en funció del nombre de persones que conformen el nucli familiar: 559,47 euros per a dues persones; 645,54 euros per a tres; 688,58 euros per a quatre, i a fins a un màxim de 776,58 euros.

Pel que fa al complement específic, permet que les persones perceptores de pensions no contributives puguin arribar a percebre un import mensual de 538,38 euros –que resulta de la suma dels ingressos de la PNC (430,38 euros)– més l'import de la renda social garantida (108 euros). Això representa el 76,08% del salari mínim interprofessional i el 100,1% de l'Indicador públic de renda d'efectes múltiples.

La despesa destinada a la renda social garantida per a l'any 2017 suposa gairebé un 5% del total de la despesa de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació. La despesa anual per titular de la prestació és de 1.703,90 euros, mentre que la despesa mitjana anual per total de persones perceptores és de 1.035,36 euros.

Taula 1 | *Despesa anual de la renda social garantida (2017)*

	% de la despesa de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació	Despesa anual per titular de la prestació	Despesa anual per total de persones perceptores
Illes Balears	4,99%	1.703,90	1.035,36

Font: Servei de Renda Social de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació

5. La cobertura de la renda social garantida i perfils

La renda social garantida es va començar a adjudicar el mes d'abril de 2016 i els dos primers anys d'implementació s'ha incrementat progressivament la cobertura de la població. A les Illes Balears, l'any 2017, el percentatge de persones titulars de la renda social garantida és d'un 6,31%. Segons el nombre de persones perceptores o membres dependents, l'índex

⁶ L'import de la prestació bàsica mensual per a l'any 2017 és de 430,36 euros.

⁷ El salari mínim interprofessional de 2017 és de 707,60 euros al mes. Reial decret 742/2016, de 30 de desembre, pel qual es fixa el salari mínim interprofessional per a l'any 2017.

⁸ L'IPREM 2017 és de 537,84 euros al mes. Llei 3/2017, de 27 de juny, de Pressuposts generals de l'Estat per a l'any 2017. Aquest índex és l'utilitzat a l'Estat espanyol com a referència per a la concessió d'ajudes, subvencions o el subsidi de desocupació.

de cobertura a les Balears és d'un 10,37%. Pel que fa a les persones de 65 anys i més, en són titulars un 14,35%.

Destaca la taxa de cobertura de les dones grans que tenen 65 anys o més, que representen un 16,48% enfront d'un 11,49% d'homes. Aquesta comparativa ens permet assenyalar que les dones grans viuen situacions de vulnerabilitat, pobresa o exclusió social més elevades que els homes grans i que el conjunt de la societat. Aquest desequilibri el podríem atribuir a tota una vida de discriminació de gènere que té efectes negatius en les dones adultes grans.

Pel que fa a la distribució per illes, és important destacar que les dones de 65 anys i més de Mallorca són les que representen una ràtio més elevada (18,37%), quasi 10 punts per sobre de les dones de més de 25 anys.

Taula 2 | *Taxa de cobertura de la renda social garantida (2017)*

Taxa de cobertura	més grans de 25 anys			65 anys i més		
	Dones	Homes	total	Dones	Homes	total
Mallorca	8,94	5,45	7,23	18,37	12,58	15,84
Menorca	4,55	2,95	3,76	7,66	5,00	6,44
Eivissa	2,99	2,86	2,90	9,16	9,62	4,51
Formentera	1,95	0,98	1,44	7,37	4,05	5,79
Total	7,75	4,82	6,31	16,48	11,49	14,28

Font: Institut Balear d'Estadística i Servei de Renda Social de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació

6. El perfil de la renda social garantida entre les persones grans

Moltes persones grans a les Illes Balears tenen dificultats per afrontar les despeses de la vida diària. El mes de desembre de 2017 es comptabilitzen 2.443 persones de més de 64 anys perceptores de la renda social garantida, el 99,75% de les quals són perceptores de la pensió no contributiva (2.437 en total, a les Illes Balears).

Les pensions no contributives (PNC) són les prestacions que reben aquelles persones que no tenen dret a rebre una pensió contributiva i que estan en situació d'insuficiència de recursos, la qual cosa significa que el guany econòmic de la unitat familiar ha de ser inferior a un nivell de renda determinat.

Com hem esmentat anteriorment, des de gener de 2017 tenen accés a la renda social garantida totes les persones perceptores de pensions no contributives que perceben uns

ingressos computables i un import del complement de la renda social que no superen el 35% de l'import màxim anual de la prestació no contributiva.⁹Això vol dir que, l'any 2017, la renda social garantida complementa la pensió de les persones que reben una pensió no contributiva de 430,38 euros al mes, amb una quantia màxima de 108 euros mensuals. La intenció és oferir un nivell d'ingressos mínims més elevat. La dificultat que comporta viure amb 430,38 euros al mes fa que les persones grans que viuen soles i que són perceptores d'una pensió no contributiva sol·licitin el complement econòmic de la renda social.

L'Estratègia Europa 2020 ha fixat com a índex del llindar de la pobresa el 60% de la renda mitjana de cada país. Extrapolant les dades disponibles per a les Illes Balears, l'IBESTAT situa aquest llindar al voltant dels 750 euros. En relació amb les persones grans, la renda social garantida ajuda a viure més bé catorze de cada mil persones grans i els acosta una mica més a l'indicador de suficiència de recursos que estableix l'IBESTAT, la qual cosa significa, en certa mesura, la situació en què viuen 2.443 persones grans de les Illes Balears.

Pel que fa a la distribució per illes, el 89,07% de les persones que tenen a partir de 65 anys i més resideixen a Mallorca; un 6,63%, a l'illa d'Eivissa; un 3,93%, a Menorca, i un 0,37%, a Formentera. Aquesta distribució és semblant a la de total de persones perceptores.

Taula 3 | Persones titulars segons l'illa de residència (2017)

	més grans de 25 anys		65 anys i més	
	Persones titulars	Percentatge	Persones titulars	Percentatge
Mallorca	4658	88,77	2176	89,07
Menorca	256	4,88	96	3,93
Eivissa	319	6,08	162	6,63
Formentera	14	0,27	9	0,37
Total	5247	100,00	2443	100,00

Font: Servei de Renda Social de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació

Si ens centram en les diferències per sexe, sabem que el 64,43% de les persones titulars de 65 anys i més són dones i el 35,57% restant, homes. Per illes, Formentera és la que presenta un perfil més feminitzat, amb el 66,67% de dones titulars. Al darrere s'hi situen Mallorca i Menorca, amb el 65,35% i el 64,58% de dones titulars, respectivament. Eivissa és l'illa que presenta una distribució més equilibrada.

⁹ En tot cas, el complement de la renda social garantida disminuirà proporcionalment per ajustar els ingressos al límit esmentat. Hom considera com a beneficiari de la renda social garantida únicament el titular de la PNC. Això no obstant, la quantia individual de la pensió no contributiva és calculada en funció dels ingressos personals i/o de les persones que integren la unitat econòmica.

Taula 4 | Persones titulars segons sexe i edat (2017)

Percentage	Mallorca		Menorca		Eivissa		Formentera	
	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes
Menys de 25 anys	55,46	44,54	100,00	0,00	33,33	66,67	0,00	0,00
De 25 a 34 anys	66,48	33,52	58,82	41,18	59,09	40,91	0,00	100,00
De 35 a 44 anys	62,83	37,17	68,75	31,25	47,50	52,50	100,00	0,00
De 45 a 54 anys	59,69	40,31	50,00	50,00	54,90	45,10	66,67	33,33
De 55 a 64 anys	59,72	40,28	55,32	44,68	39,02	60,98	0,00	0,00
De 65 i més	65,32	34,68	64,58	35,42	51,85	48,15	66,67	33,33
Total	63,19	36,81	61,33	38,67	50,47	49,53	64,29	35,71

Font: Servei de Renda Social de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació

Si partim de la premissa que les persones titulars de la RESOGA representen l'últim esglaó social, les dades constaten que aquest esglaó té un rostre majoritàriament femení. Hi ha estudis fets que constaten que els homes i les dones patim la pobresa de manera diferent, i amb causes i efectes específics. La trajectòria vital de les dones les mena a un risc més elevat de patir situacions de més vulnerabilitat, conseqüència d'una trajectòria vital condicionada no solament a l'accés als recursos materials (ingressos), sinó també simbòlics (a un estatus) i relacionals (xarxes).¹⁰

Pel que fa al conjunt de les Illes Balears, el perfil segons sexe es comporta diferent per franges d'edat: el percentatge de dones és notablement superior al d'homes entre les persones titulars que tenen de 25 a 34 anys, repunt que es manté a l'alça fins als 44 i entre les persones de 65 anys i més. Així, el percentatge més elevat de dones titulars comença amb la procreació i es consolida al llarg dels anys posteriors a la maternitat. El fet de no haver cotitzat en determinats períodes vitals i, en conseqüència, tenir unes trajectòries laborals més curtes i intermitents explica l'augment significatiu del percentatge de dones receptores respecte dels homes de 65 anys i més grans, ja que les trajectòries laborals de les dones donen lloc a pensions més baixes.

Gairebé la totalitat de les persones grans que perceben la renda social garantida tenen la nacionalitat espanyola. Representen el 91,85%, que comptabilitza un total de 2.244 persones, mentre que el 8,15% restant són estrangeres (199 persones de 65 anys i més).

¹⁰ Així ho afirma el document *La pobreza en España desde una perspectiva de género* (Fundación FOESSA i Càritas, 2014).

Per concloure podem dir que el perfil de les persones grans de les Illes Balears que cobren la renda social garantida és el següent: dones pobres perceptores d'una pensió no contributiva i de nacionalitat espanyola.

7. Aportacions i efectes positius de la renda social a les persones grans

La renda social garantida contribueix a disminuir els efectes de la pobresa entre aquelles persones que per edat no poden rebre ingressos de treball. Els ajuda a assolir el dret a tenir una vida digna i a fer més efectiva la seva capacitat econòmica per pagar els serveis bàsics i tenir més capacitat de decisió.

Així, la renda social garantida augmenta la llibertat en la presa de decisions sobre la vida de les persones grans en situació de vulnerabilitat i majoritàriament de les dones. Tal com afirma Llobet (2018), disposar de més diners en una societat basada en el consum dona llibertat i augmenta les possibilitats de participar en la societat, la qual cosa fa més efectiu el dret de ciutadania.

El fet que la renda social garantida sigui una prestació amb un perfil clarament feminitzat contribueix a disminuir la bretxa salarial i, per tant, a atenuar la desigualtat de gènere. Augmenta, així, l'autonomia de les dones que pateixen pobresa severa en la mesura que millora la seva situació material. Aquest canvi és un avanç per la igualtat d'oportunitats entre homes i dones en l'edat adulta.

En definitiva, la renda social garantida augmenta l'autonomia de les persones grans que pateixen situacions de vulnerabilitat, donat que els ajuda a millorar la situació material i els proporciona més seguretat per afrontar la vida.

8. Reptes de futur de la renda social garantida per reduir la pobresa en l'edat adulta gran

A les Illes Balears, la renda social garantida s'ha anat implementant progressivament i s'han ampliat els requisits per accedir-hi en funció de la conjuntura econòmica i social del moment. És, per tant, un model de renda relativament jove que, en funció de les necessitats, haurà d'incloure reformes i millores per ser més efectiva. A continuació proposam un seguit de mesures que poden incrementar el pes de la renda social garantida pel que fa a la promoció de la llibertat, autonomia i vida digna de les persones grans:

- En primer lloc, seria convenient augmentar el nivell d'ingressos per garantir les necessitats bàsiques. El que seria ideal és que la quantia de la renda social garantida

superàs el llindar de pobresa, fet que permetria eliminar el risc de pobresa de les persones perceptores.

- En segon lloc, caldria ampliar els requisits d'accés per garantir uns ingressos mínims a totes les persones grans que no tenen recursos per poder viure dignament.
- Finalment, atorgar a la renda social garantida un caràcter individual, no lligat a la conjuntura familiar, proporcionaria unes històries reproductives més saludables i menys imposició dels rols de gènere. En aquest sentit, proporcionaria més autonomia a les dones, ja que els evitaria haver de dependre materialment de la parella.

9. Com a conclusió

Hem començat aquest article esmentant la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea, que mostra el vincle i el compromís de la UE amb l'envelliment actiu.

No hi ha dubte que la renda social garantida, instaurada a les Illes Balears l'any 2016, és una prestació pionera a les Illes Balears i té espais d'èxit. A més, intenta donar cobertura a aquelles persones a qui els instruments de protecció actuals no donen resposta, per tant aporta un escenari social més just.

En aquest sentit, és una renda que contribueix a aplicar els valors fonamentals de la UE que donen suport a l'envelliment actiu, ja que implica combatre la desigualtat per raons d'edat i de sexe en la mesura que augmenta el nivell d'ingressos dels homes i dones grans.

Referències bibliogràfiques

Bollain, J. (2018). *Por una vida digna: de la calle a las insituciones. Sin permiso*. Monográfico 6, 18-21. Recuperat de: http://www.sinpermiso.info/sites/default/files/monograficosp_2_renta_basica.pdf

Dirección General de Empleo, Asuntos Sociales e Inclusión (Comisión Europea). (2012). *La aportación de la UE al envejecimiento activo y a la solidaridad entre generaciones*. Recuperat de: <https://publications.europa.eu/es/publication-detail/-/publication/5f-78f31d-1cac-4263-a76d-7077555349da/language-es>

Horrach, A. (2016). La Renda Social Garantida. *Revista d'Afers Socials*, 7, 67-70.

IBESTAT. (2018). *Enquesta de condicions de vida (ECV). Any 2016*. Recuperat de: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/societat/qualitat-condicions-vida/condicions-vida/7f786040-b066-4664-86c8-b33ce3f9bbdd>

INE(2018) Encuesta de condiciones de vida (ECV). Año 2016. Recuperat de: http://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176807&menu=ulti-Datos&idp=1254735976608

Informe INSOCAT per a la millora de l'acció social. Núm. 7. Gent gran: pobresa i vulnerabilitat. Setembre de 2016. Recuperat de: http://acciosocial.org/wp-content/uploads/2016/09/INSOCAT-7_Gent-gran-pobresa-vulnerabilitat_2016_extens.pdf

Llei 5/2016, de 13 d'abril, de la renda social garantida. BOIB núm. 47, de 14 d'abril de 2016, 10396-10409. Recuperat de: <http://www.caib.es/eboibfront/ca/2016/10475/seccio-i-disposicions-generals/471>

Llei 18/2016, de 29 de desembre, de pressuposts generals de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'any 2017. BOIB núm. 164, de 31 de desembre de 2016, 39762. Recuperat de: <http://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2016/164/968909>

Llei 13/2017, de 29 de desembre, de pressuposts generals de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'any 2018. BOIB núm. 160, de 29 de desembre de 2017, 42876. Recuperat de: <http://www.caib.es/eboibfront/pdf/ca/2017/160/998026>

Llobet, M. (2018). La dependencia de decisión de las mujeres. (Sobre renta básica y feminismo). *Sin permiso. Monográfico 6*, 11-12. Recuperat de: <http://www.sinpermiso.info/textos/la-dependencia-de-decision-de-las-mujeres-sobre-renta-basica-y-feminismo>

Valls, F. i Belzunegui, A. (2014). La pobreza en España desde una perspectiva de género. *VII Informe sobre la exclusión y desarrollo social en Espanya 2014*. Fundación Foessa. Fomento de Estudios Sociales y de Sociología Aplicada. Recuperat de: http://www.foessa2014.es/informe/uploaded/documentos_trabajo/15102014141447_8007.pdf

ANNEXES

Nombre de Persones grans titulars de la RESOGA i taxa de cobertura per mil hab. per municipis de Mallorca. 2017

	Persones usuàries	Població 65 i més	Usu/Pob
Alaró	8 835	9,58	
Alcúdia	16	2.313	6,92
Algaída	9	1.032	8,72
Andratx	10	1.657	6,04
Ariany	1	247	4,05
Artà	5	1.421	3,52
Banyalbufar	0	130	0,00
Binissalem	11	1.218	9,03
Búger	0	256	0,00
Bunyola	4	1.156	3,46
Calvià	74	6.631	11,16
Campanet	1	551	1,81
Campos	12	1.888	6,36
Capdepera	3	1.500	2,00
Consell	4	604	6,62
Costitx	2	244	8,20
Deià	0	124	0,00
Escorca	1	50	20,00
Esporles	9	798	11,28
Estellencs	0	80	0,00
Felanitx	14	3.154	4,44
Fornalutx	0	151	0,00
Inca	64	4.521	14,16
Lloret de Vistalegre	3	238	12,61
Lloseta	6	933	6,43
Llubí	3	466	6,44
Llucmajor	63	5.057	12,46
Manacor	51	6.468	7,88
Mancor de la Vall	1	232	4,31
Maria de la Salut	2	494	4,05
Marratxí	48	4.830	9,94
Montuïri	3	654	4,59
Muro	5	354	3,69

	Persones usuàries	Població 65 i més	Usu/Pob
Palma	619	63.474	25,51
Petra	1	640	1,56
Pollença	9	3.141	2,87
Porreres	6	1.070	5,61
Puigpunyent	1	305	3,28
Sa Pobla	23	2.192	10,49
Sant Joan	1	547 1	1,83
Sant Llorenç	5	1.382	3,62.
Santa Eugènia	1	268	3,73
Santa Margalida	13	1.833	7,09
Santa Maria del Camí	1	1.178	13,58
Santanyi	6	1.960	3,06
Selva	4	742	5,39
Sencelles	6	563	10,66
Ses Salines	2	901	2,22
Sineu	8	714	11,20
Sóller	15	2.682	5,59
Son Servera	4	1.529	2,62
Valldemossa	1	394	2,54
Vilafranca de Bonany	1	566	1,77
Total	2.175	137.368	15,83

Font: Institut Balear d'Estadística i Servei de Renda Social de la Con selleria de Serveis Socials i Cooperació

Nombre de Persones grans titulars de la RESOGA i taxa de cobertura per mil hab. per municipis de Menorca. 2017

	Persones usuàries	Població 65 i més	Usu/Pob
Alaior	3	1.551	1,93
Ciutadella	32	4.528	7,07
Ferrieres	0	672	0,00
Maó	45	4.683	9,61
Es Mercadal	5	793	6,31
Sant Lluís	3	1.205	2,49
Es Castell	8	1.197	6,68
Es Migjorn	0	270	0,00
Menorca	96	14.899	6,44

Font: Institut Balear d'Estadística i Servei de Renda Social de la Con selleria de Serveis Socials i Cooperació

Nombre de Persones grans titulars de la RESOGA i taxa de cobertura per mil hab. per municipis d'Eivissa. 2017

	Persones usuàries	Població 65 i més	Usu/Pob
Eivissa vila	81	5.833	13,89
Sant Antoni	28	3.071	9,12
Sant Josep	14	2.830	4,95
Sant Joan Labritja	10	1.072	9,33
Santa Eulària	29	4.476	6,48
Eivissa	162	17.282	9,37

Font: Institut Balear d'Estadística i Servei de Renda Social de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació

Nombre de Persones grans titulars de la RESOGA i taxa de cobertura per mil habitants. Formentera, 2017

	Persones usuàries	Població 65 i més	Usu/Pob
Formentera	10	1.554	6,44

Font: Institut Balear d'Estadística i Servei de Renda Social de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació

Autora

ANTÒNIA PASCUAL GALMÉS

Manacor (1969). Doctora en Ciències de l'Educació (UIB). Llicenciada en Sociologia per la Universitat Complutense de Madrid. En la seva trajectòria professional ha treballat temàtiques com la «immigració», la «pobresa» i els «serveis socials». Actualment és membre del Comitè d'Avaluació de Necessitats de Serveis Socials i treballa com a sociòloga a la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació del Govern de les Illes Balears.